

ρια. Βλ. μελέτην μου εἰς περιοδικὸν ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ, τ. 3 (1953-1955) σ. 4).

Οὗτος ἦτο ἀναμεμιγμένος εἰς παντὸς εἵδους ἐμπόριον, ἔφθανε δὲ νὰ δανείζη σημαντικὰ ποσὰ καὶ εἰς τοὺς Χαρατσάρηδες, εἰς τοὺς Τούρκους δηλαδή ποὺ ἐνοικίαζον τὸν φόρον τοῦ χαρατσιοῦ ἀπὸ τὸ Τουρκικὸν Δημόσιον καὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους φαίνεται ὅτι ὑπενοικίαζεν ὁ Ρόζα.

Ὅλην αὐτὴν τὴν πολυειδῆ ἐμπορικὴν κίνησιν ὁ ἐπιχειρηματίας Ρόζα τὴν κατέγραφεν εἰς εἰδικὰ κατάστιχα τὰ ὁποῖα καὶ ἀναφέρει ἐν τῇ διαθήκῃ, αἱ λεπτομέρειαι τῆς ὁποίας εἶναι λίαν ἐνδιαφέρουσαι. Τὸ ἀντίγραφον τῆς διαθήκης εἶναι εὐανάγνωστον, γεγραμμένον ἴσως ἀπὸ τὸν πρωτονοτάριον Σίφνου διάκονον Μαρτίνον, τὸ δημοσιεύομεν δὲ ἀπαράλλάκτως, ἄνευ, δηλαδή, διορθώσεως τῆς ὀρθογραφίας, πλὴν τῆς στίξεως καὶ τοῦ ἀρχικοῦ γραμματος τῶν κυρίων ὀνομάτων, τὸ ὁποῖον γράφομεν διὰ κεφαλαίων.

Βενετία, Ἀπρίλιος 1956.

Η ΔΙΑΘΗΚΗ

1662 μαιου 31 εἰς τὴν Σίφνον. κόπια

Ἐστοντας καὶ ὁ ἀφέντις πετράκις ρόζας νὰ εὐρίσκεται ἀσθενὴς κατὰ τὸ σῶμα τ(ὸ) (δὲ) ἔχοντας ὑγιῆ χάριτι Θεοῦ καὶ σώας τὰς φρένας, ὁμῶς φεβούρειος τὸ αἰφνίδιον τοῦ θανάτου ἐκραξεν ἐμὲ νὰ τ(ὸν) ὑπογράψω νὰ τοῦ κάμω τ(ὴν) παροῦσαν διαθήκην τοῦ εἰς τὰ ὅσα τοῦ εὐρίσκονται ἀνουλάροντας¹ πᾶσαν ἄλλην ὅπου ἤθελεν ἔχει καμωμένην διὸ ἀφήνει τοῖς πᾶσι τ(ὴν) συγχώρησιν καθ(ὼς) καὶ ἡ ἀφεντία τ(οῦ) ἀπ' ὅλους τ(ὴν) ζητᾷ καὶ δικ(τὶ) φαίνονται καταλεπτῶς εἰς τὰ ὅτι τοῦ εὐρίσκονται τὰ βάνη εἰς ὅσον ὑμπορῇ ἐδῶ κάτω. Εἰς τ(ὴν) βενετίαν ἀπὸ τὸ καράβι τὸ τζακισμένο ὅπου εἶτον σιγουράδον εἰς τοῦ ἀφέν(τι) νικολοῦ κοντόσταβλου τὰ χέρια (ρεάλια) 1700, μὲ τὸ καράβι σὰν πιέτρο ὅπου ἐπῆγε μὲ σφουγγάρια καὶ βελανίδια εἰς τὸν ἀφέν(τι) νικολοῦ ἄλλα (ρεάλια) 1500 καὶ μὲ τοῦτ(α) ὅπου τόρα σπινδύρωμεν² σὰν σπύριτον³ εἰς τοῦ ἀφέν(τι) νικολοῦ ἄλλα (ρεάλια) 1700. ἀκόμι ἔχω εἰς τὰ χέρια τοῦ ἴδιου ἀφέν(τι) νικολοῦ ἀπὸ τοῦ καπετ(ὰν) Ἀλεξάνδρου ζερβοῦ τὰ ἄσπρα ὅπου ἐσκουδέρισε⁴ (ρεάλια) 133 καὶ 50 ἀπὸ τὰ 180 τοῦ ἀφέν(τι) βασίλει. ἀκόμι εἰς τὸ χέρι τον (ρεάλια) 20 τοῦ πάδρε⁵ ρύσι ὅπου μοῦ ἔγραψε καὶ ἔδωσα τῆς ἀδελφῆς του. ἀκόμι τὰ 200 δουκάτα ὅπου ἔχει νὰ πάρῃ ἀπὸ τὸ σαντουκὶ διὰ τ(ὴν) πάρτε⁶ μου διὰ τ(ὸν) ζαρλῆ τορλάντα καθ(ὼς) μοῦ ἔγραφε. ἔχω εἰς τὰ χέρια του ἀκόμι τ(ὸν) λογαριασμὸν τοῦ μετ(α)ξιοῦ καὶ βελανιδιοῦ ὅπου ἐφόρτω-

¹ ἀκυρώνοντας ² ἀποστέλλομεν ³ Ἁγιον Πνεῦμα, ἦτο τὸ ὄνομα τοῦ καραβιοῦ ⁴ εἰσέπραξεν ⁵ πατήρ, ὑπὸ τὴν ἐννοίαν τοῦ ἱερωμένου ⁶ μερίδιον

σ(εν) ὁ ἀφέντις μιχελέτος εἰς τ(ήν) «νάβε στέλαν δόρον»⁷ | τ(όν) ἐμισόν λογαριασμὸν τοῦ δίταμου ὅπου ἐστίλκσιν ἀπὸ τ(ήν) σμύμνην. ἀκόμι εἰν|αι| εἰς τὰ χέ|ρια του 114 λύ(τρες) μετὰξι δινιακόν⁸, ἀνδριότικον καὶ ζιότικον⁹ ὅπου ἐπῆγε μ|ε| τὸ καράβι | σὰν θόδωρον καὶ τὸ ἐμισόν μαλὶ ἔχει νὰ μοῦ δώσῃ δουκά(τα) 122 γρω(σέτα) 15¹⁰. διό(τι) ὁ γεωργάκις | νταπόλας δὲν μου τὰ ἔδωσ(εν). ἀκόμι βάνει μου εἰς τ(όν) λογαριασμόν μου καὶ μοῦ δίδει ντέμπιτον¹¹ | δουκά(τα) 142 γρωσέ(τα) 14 διὰ τ(αῖς) ἀβανιαῖς¹² ὅπου εὐγάλασιν εἰς τ(ήν) βενετί(αν) τὰ ὁποῖ|α| δὲν γρικῶ νὰ | τὰ κάμω καλὰ. δια(τὶ) ἀμ|ηδεμ|ένα ὅσα βάσανα μ|ει| εὐρήκασιν ἐδῶ ἔξω, τινὰς δὲν μοῦ ἐβοήθησ(εν). | ἔχω εἰς τ(ήν) κήμουλον εἰς τοῦ κῦρ ἀναγνώστη ράφου (ρεάλια) 200 νὰ νὰ μαῖντζάρη¹³ καὶ ὅτι διάφορον | πέρνει νὰ βγάνῃ τὸ καβιδάλε¹⁴ καὶ τὸ διάφορον νὰ μοιράζομ(εν) εἰς τ(ήν) μ|έ|σην. ἀκόμι θέλει μου | ὁ ἴδιος ἓνα σκρῆτ|ον|¹⁵ (ρεάλια) 85 τὰ δέκα ἔνδεκα καὶ ξέχως ἄλλαις παρτίδαις ὅπου φαίνονται | εἰς τὸ λίμπρον No C. ἔχω εἰς τ(ήν) ζίαν εἰς τὰ χέρια τοῦ ἀδελφοῦ μου νὰ τὰ μαῖντζάρη (ρεάλια) 400 νὰ εἰν|αι| τὸ ἐμισόν διάφορον ἐδικόν του καὶ τὸ ἄλλον ἐμισόν ἐδικόν μου. ἔχω ἀκόμι εἰς | τ(ήν) ντζίαν εἰς τοῦ κῦρ ἀναγνώ(στι) χωματιανοῦ σήμερον τρεῖς χρόνοι (ρεάλια) 200 καὶ τόρα εἰν|αι| καιρὸς | νὰ μοιράσωμ(εν) τὸ διάφορον ὅτι στέλει ὁ Θ(εὸς) εἰς τ(ήν) μ|έ|σην καὶ τὸ κεφάλι νὰ εἶναι πάλι ἐδικό μου, | ἀπὸ ὅτι χρεωσθῇ τὸ νησι τ(ῆς) ζίας ὅπου κάνω κόντον¹⁶ νὰ μᾶς θέλουνσιν ἀκόμι 4200 καν|τάρια βελανίδι ψιλόν καὶ χοντρον καὶ ἰντζίρκα¹⁷ τρεῖς χιλιάδαις τόσα ἀξάγια¹⁸ κριθάρ(ι) | καὶ ὅτι ἄλλον φαίνεται ὅπου μᾶς χρεωσθοῦσιν εἰν|αι| τὰ ἐμισὰ ἐδικά μου καὶ τὰ ἄλλα ἐμισὰ | τοῦ ἀφέν(τι) μιχελέτου. ἀκόμι τὰ 1000 ρεάλια ὅπου ἔταξα τοῦ ἀφέν(τι) καπετάν Γενε|ράλε διὰ τοὺς τζιότες καὶ ἔταξάν μου τὰ βελανίδια τ(ους) ὅπου κατ|ει|βαίνουν, εἰν|αι| τὰ μισὰ | δικά μου καὶ τ' ἄλλα μισὰ τοῦ ἀφέν(τι) μιχελέτου καὶ ὅταν τὰ γυρεύει ἡ ὑψιλότης του θέλετε | τὰ δώσι ρεάλια 500. τὰ πράγμ(ατα) ὅπου ἔχω τοῦ ἀδελφοῦ μου νὰ τὰ τρώγῃ, νὰ εἰν|αι| τὰ δύο μερ|δικὰ ἐδικά του καὶ τ(ῶν) παιδιῶν του καὶ τὸ ἓνα μερδικόν νὰ εἰν|αι| ὁμ|πλιγάδος¹⁹ νὰ δίδῃ τὴν | πᾶσαν εὐδομάδαν $\frac{1}{4}$ τοῦ πα(πὰ) ὅπου εἶναι ἐκεῖ διὰ νὰ μοῦ κάνει δύο λειτουργίαις καὶ ἂν ὁ παπ(ᾶς) | δὲν εἰν|αι| ἐκεῖ νὰ τὰ στέλει ἐδῶ εἰς τ(όν) ἅγιον ἀντώνιον καὶ νὰ παγένῃ κ(ατὰ) διαδοχὴν. τὸ ἀμ|πέλιν ὅπου ἔχω εἰς τὴν ζίαν ἀπὸ τ(όν) Νικωλὸν ξένον τριῶν βουτζιῶν, τὰ χωράφια ὁ|ποῦ ἔχω εἰς τ(ήν) κύμουλον καὶ εἰς τὴν σύκινον, νὰ εἰν|αι| τ(ῆς) μάνας μου καὶ νὰ τὰ κάνῃ ζῶντας της νὰ τὰ τρώγῃ καὶ μ(ετὰ) τ(όν) θάνατόν της νὰ ἀπομ|έ|νουν τ(ῶν) παιδιῶν μου εἰς τ(ήν) σύκινον | μοῦ θέλουν οἱ γέροντες 160 πι(θάρια) σιτάρ(ι) κ(ατὰ) τὸ σκρῆτ(ον) τ(ους) καὶ γυρεύσετέ το. εἰς τὴν | μίκονον ἔχω συντροφί(ες) μ|ε| τ(όν) ἀφέν(τι) οἰκονόμον δουκά(τα)

⁷ πλοῖον Χρυσοῦς Ἀστὴρ ⁸ ἐκ Τήνου ⁹ ἀπὸ τὴν Κέα (Τζιάν) ¹⁰ τὸ γρωσέτο = 4 σολῖα Βενετικά ¹¹ χρέος ¹² ζημίαις ¹³ ἡ λ. εἶναι maneggiare = διαχειρίζομαι ¹⁴ κεφάλαιον ¹⁵ γρ|α|πτόν, ὁμολόγον ¹⁶ λογαριασμόν ¹⁷ περίπου ¹⁸ μέτρον σιτηρῶν ¹⁹ ὑπόχρεως

χίλια όπου ήλθαν από τήν | βενετί(αν) και ὅτι νετάρουσι²⁰ εἶναι τὰ μισὰ ἐδικά μου, μπονιφικάροντάς του²¹ καθὼς | φαίνεται εἰς τὸ λίμπρον Νο C. τὰ ὅτι μοῦ ἔχει δοσ- μένα. ἀκόμι μὲ τὸν ἴδιον οἰκο|νόμον, μὲ τ(ὸν) περά|κι σκούταρη ἔχωμ(ε) συντρο- φί(ες) γρῶσ|α²² 1500 | 500 καθ' ἓνας και ὅτι εὐ|γάλουν νὰ πέρνη κάθε εἰς τ(ήν) πάρτε τον. ἀπὸ τ(ὸν) καπετ(αν) τζουάνε ἀραουζέον ἔχω | νὰ λάβω ρεάλια 350 κ(ατὰ) τὸ σκρητ|ον του και μὲ τὸ διάφορόν τ(ους). ἔχει μου ἀμπλιγάδα | τήν γαλιόταν²³ κατὰ ποῦ φαίνεται εἰς τὸ λίμπρον Νο 3. ἀπὸ τ(ὸν) καπιτ(αν) ἀνέλο ἔχω | νὰ λάβω ρεάλια 105 και εἶναι ὀμπλιγάδα ἡ γυναίκα του καθ(ὼς) φαίνεται εἰς τὸ λίμπρον Νο C. | ὁ καπιτᾶν Τρίπος ἔχει νὰ μοῦ δώσῃ γρῶσα 60 και θέλεται τὰ γυρεύσι. ὁ καπιετ(αν) νικολ(ας) | όπου ἐπόθανεν ἔχη νὰ μοῦ δώσῃ (ρεάλια) 200 μὲ τὸ ἡνκα- πιον²⁴ τ(ους) ὅσον καιρὸν τὰ κρατεῖ. | εἶναι ὀμπλιγάδα τὸ καράβι και ἡ Γαλιότα. τοῦ καπετ(αν) λουκιᾶ | τ'ἀδέλφια μοῦ θέλουν (ρεάλια) 225 και μὲ τ(ήν) κομότιτά²⁵ τ(ους) θέλετε τὰ γυρεύσῃ. εἰς τ(ήν) σαντορήνην ἔχω ὅλα τὰ—κατζίβελα²⁶ τοῦ καραβιοῦ, κατάρτια, ἀντένες, γάγιες, γούμ|ειναις, σχινία, ἄρμενα, | κομάτια και πᾶσ|α ἄλλον όπου κοστίζουν ἡντζίρκα ἕ(ως) Γρῶσ|α χίλια μαζί μὲ δύο | μαγαζὰ ξυλῇ²⁷ και εἶναι εἰς τὰ χέρια τοῦ ἀφέν|τι μιχελάκι ζύγη και νὰ στείλετ|ε νὰ τὰ πάρετε. | εἰς τ(ήν) Κρήτην εἰς τὰ χέρια τοῦ καπετᾶν κώμης ἔχω (ρεάλια) 180 ἡντζίρκα εἰς τόσα ξύλα | όπου τοῦ ἔστειλα εἰς τ(ήν) σαντορήνην καθ(ὼς) φαίνεται εἰς τὸ λίμπρον Νο C. τὸ σαπούνι | όπου ἐπῆγε κάτω ὁ ζανῆς εἶναι τὸ ἑμισὸν ἐδικόν μου και τρία καντάρια παραπάνω | και κ(ατὰ) τὸν καιρὸν όπου θέλῃ στείλλῃ ὁ καπετᾶν κώμης θέ- λετ|ε λάβει τ(ήν) πάρτε μου. εἰς | τ(ήν) σάϊκαν²⁸ όπου ἔχωμ(εν) εἰς τ(ήν) πάρον εἶναι ἡ τρίτη²⁹ ἐδική μου και κοστίζῃ μου (ρεάλια) 500 και εἶχα | και εἰς τὸ σιτάρι τζηκῆνια 150 και καφὲ ἀπ' ἐκεῖν|ον όπου ἐπούλη(θη) καντά(ρι) ἀνα ἡ ἀνά|μισι ἀπὸ τὸ ὅποῖ(ον) σιτά(ρι) δὲν ἔλαβα παρὰ 40 μισοκύλικ. εἰς τ(ήν) ἀξίαν ἀπὸ τ(ὸν) | ἀφέν|τι χρουσάκι κο- ρονέλο ἔχω νὰ λάβω (ρεάλια) 200 ἡντζίρκα ἀπάνω κάτω και θέλει δείξῃ | λογαριασμὸν ἀπὸ τὰ ροῦχα όπου τοῦ εἶχα ἀπόστα³⁰ πόσα τὰ ἐπούλησ(εν) και φαίνεται | ὁ λογαρια- σμός του εἰς τὸ λίμπρον Νο C. ἔχω του εἰς τ(ὸν) γιαλὸν μί|χνι καργιόγλαν και κοστίζῃ (ρεάλια) 50 | καθ(ὼς) φαίνεται ἡ φατοῦ|ρα και θέλεται τ(ήν) στείλῃ νὰ τ(ήν) πλερώσῃ. ἔχω εἰς τοῦ ἀβρά τὰ χέ|ρια διὰ νὰ τὰ κρύψῃ ἓνα γρῶπ|ον³¹ (ρεάλια) 500 και εἰς τ(ῆς) ἀνδρουλίδενας ἄλλον ἓνα (ρεάλια) 500 | όπου τὰ ἐπῆγεν ὁ ἴδιος ἀβράς νὰ τὰ κρύψῃ. και εἰς τοῦ Γιάνι Γιανουλάκι ἄλλον ἓνα | (ρεάλια) 500 και εἰς τοῦ κῦρ ἀποστόλου κάραβου τζηκῆνια βενέτικα 470 και ἑμισὸ και 30 | σκοῦδα και ἓνα τζηκῆνι μεντάγια. εἰς τ(ήν) ἀβαρί(αν) όπου ἐκάμαμ(εν) τοῦ τζασκισμοῦ εἶναι ὅλοι πλερωμῆνοι. εὐγάνοντας ὁ κα-

²⁰ ξεκαθαρίσουσι ²¹ χαρίζοντας ²² τὰ ἄλλως λεγόμενα πιάστρες ²³ μικρὴ γαλέρα ²⁴ μὲ τὸ διάφορον, τόκον ²⁵ μὲ τὸν νόμιμον τόκον ²⁶ ἐξαρτήματα ²⁷ ξυλείας ²⁸ εἶδος καραβιοῦ τουρ- κικοῦ ²⁹ τὸ 1/3 ³⁰ ἐπίτηδες ³¹ χρηματοδέμα

πετᾶν Γενεράλες ὁποῦ δὲν ἐπῆρε τὴν πάρ|τε τ(ου) καὶ ὁ διακάκις (ρεάλια) 25 καὶ ὁ στήνης (ρεάλια) 14, ὅλοι οἱ ἄλλοι εἶν|αι| πλερωμ|έ|νοι. ἐγὼ | ἐπῆρα δὶο παστάβια ³² καὶ ἔστειλα διὰ τὰ χαράτζα ἓνα πράσινον καὶ ἓνα μενεβύσι | καὶ ἀκομὶ κομάτια μπροκάδα ³³ τρία ἓνα λάστρα δόρο ³⁴ πηχ. 36 | καὶ ἀπὸ (ρεάλια) 6, | ἄλλη λάστρα πηχ. 11 | ἀπὸ (ρεάλια) 6, ἄλλον προκάδον πηχ. 18 ἀπὸ (ρεάλια) 6, ὁ καπετάνιος τ(ῆς) ταρτάνας καὶ | ὁ ἀδελ- φός του διὰ πέντε μήνες ἔχουν νὰ λάβουν ἀπὸ μ|έ|να (ρεάλια) 125 καὶ ὅτι ἄλλον | εἶπῃ ὁ φραζέσκος π(ῶς) μοῦ ἔδωσ(εν) σχινιά καὶ κουπιὰ καὶ ἔχω του καὶ γὼ δοσμ|έ|να (ρεάλια) 10. | ὁ μουσοῦν σαμπολῆς ³⁵ ὁ πραγματευτῆς ἔχω νὰ τοῦ δώσω (ρεάλια) 160 περὶ ³⁶ ἔχη νὰ μοῦ | μπονιφικάρη τ(ὴν) ἀβαρίαν του τ(ῶν) σαρδελῶν, κοφῶν καὶ γιалуῶν καθ(ῶς) εἶναι εἰς τὴν | στίμα ³⁷ ἀπὸ 8 καὶ 3/4 διό(τι) ἦτον ἀτός του ἐδῶ. ὅποιος ἔλθῃ νὰ πάρῃ τὰ ροῦχα του | τοῦ ἀγγίτζη ἐνιὰ τὰ ἐκατώ. τὰ ἱποῖ|α| ὅλα τὰ παστάβια εἶναι σοστά. δὲν λοίποι μη|δένα, ἐπειδὴ καὶ τόρα ὁποῦ εὐρίσκομαι εἰς τὸ στρῶμ|α| μοῦ ὁμολογήσασι τὸ ἄλλον πα|στάβη. τὰ (δὲ) ἐπίλοιπα μπροκάδα, Γορδέλες καὶ ράζα ζαντέλια ³⁸ εἶναι ὅλα εἰς τὸ | σπήτι μου ἀπάνω. τὰ παστάβια ὅλα εἶναι, εἰς τ(ῆς) κερα μαργαρήτ|ας| τοῦ φιλιπῆ καὶ | δὲν λήπῃ τίβετη ³⁹ παρὰ τὰ δὶο ὁποῦ ἔστειλα εἰς τ(ὴν) σμύρνην. ἐδῶ κάτω εἰς τὸ | σπίτη μου ἔχω περισὸν καφέ τ(ὸν) ὁποῖ(ον) ἐμαρκάρησα σακιὰ τέ|τ|ειρα μικρὰ διὰ τοὺς | κουινιάδους μου λογιζόν ⁴⁰ καὶ μπατίστα καὶ ἓνα μ|ε|γάλον τέγκι ⁴¹ φοδράδο μὲ ράσον μὲ | τ(ὴν) ἴδιον μάγκαν διὰ κόντον ἐδικόν μου καὶ ἔβαλα μ|έ|σα τὰ δὶο μπαγκιὰ μ|έ| τὰ 12 | σακέτα τ(ὴν) μονέδαν τοῦ ρακινὲ χωρὶς νὰ ξεύρῃ τινὰς τίβοτις καὶ νὰ τὰ στείλετε | ὅλα εἰς τ(ὴν) σμύρνην μ|έ| πόλτζα ντὲ κάργο ⁴² εἰς τοῦ σ. ⁴³ φραζέσκου Μπερ- λούζη γιὰκὸ κ(ατὰ) τὴν | πόλτζα καὶ γραφὴν ὁποῦ ἔχω ἀπάνω εἰς τὸ σκάνιον χωρὶς νὰ ξεύρῃ ὁ καπετάνιος καὶ ὁ | πραγματευτῆς. ὁ ἐπίλοιπος καφὲς εἶν|αι| ὅλος ἐδικός μου· ἀκομὶ ἔχω σκρῆ|τα| ⁴⁴ | καὶ ντεμπιτάρους ⁴⁵ ὁποῦ μοῦ θέλουσιν διὰ (ρεάλια) 1500 ἔ(ως) δὶο χιλιάδες μ|έ| τὸ διάφορόν τ(ους). | εἰς τ(αῖς) βάρκυαις ὁποῦ λοίπουνι ἔχω καφὲ καὶ πέ- τραις ⁴⁶ καὶ θέλετε τὰ γυρεύση. | διὰ ἐπιτρόπους μου εἰς ὅλα μου τὰ ἡντερέσε ⁴⁷ πα- ρακαλῶ διὰ τοὺς οἰκτιρμούς τοῦ θ(εο)ῦ νὰ τζετάρουσι ⁴⁸ νὰ εἶν|αι| ἀφέντις ὁ κύρ Ἰω- νᾶς. ὁ ἀφέντις μιχελέτος κοντόσταβλος ὁ | σήντεκνός μου καὶ ὁ κύρ διάκος σέρ μαρ- τῆς ⁴⁹ ὁ πρωτονοτάριος καὶ ἡ μάνα μου ἀπά|νω εἰς τὸ σπίτι μου καὶ εἰς τὰ παιδιὰ μου καὶ νὰ κάθεται μὲ ταῦτ|α| ἔ(ως) νὰ πανδρεύ|σῃ τ(ὴν) θυλικὴν ἔπειτα νὰ κάθεται μὲ τ'ἀρσενικὰ καὶ ἔτζη νὰ εἶν|αι| νικωκυρὰ ὥστ|ε| | νὰ ζῇ εἰς τὰ παιδιὰ καὶ στὸ πράγμα

³² τόπια, κομμάτια ³³ ὑφάσματα Βενέτικα πολυτελείας ³⁴ χρυσοῦφαντα ³⁵ Ἑβραῖος Μωσιὸν Σαμπουλῆς ³⁶ ὅμως ³⁷ ἐκτίμησιν ³⁸ ράζα τσιεντάλ = μεταξωτὰ ὑφάσματα ³⁹ τίποτε ⁴⁰ λουδοβί- κον ⁴¹ δέμα ⁴² φορτωτικὴν ⁴³ σέρ = κυρίου ⁴⁴ ὁμόλογα ⁴⁵ ὀφειλέτας ⁴⁶ αἱ πέτραι διὰ τὰς ὁποίας διέθεσε, ὡς περαιτέρω ἀναφέρει, 2000 ρεάλια καὶ ἤξιζον πλέον τοῦ ἐνὸς ρεαλίου ἐκάστη, πρέπει νὰ ἦσαν σκληραὶ πέτραι, τὰς ὁποίας κατειργάζοντο ἐν Βενετίᾳ διὰ κοσμήματα ⁴⁷ συμφέροντα ⁴⁸ δε- χθῶσι ⁴⁹ Μαρτῖνος

μου ὡσάν νά εἶμουν ἄτός μου. ἀπό τὸ προυκί(ον) τ(ῆς) γυναίκα μου καὶ ἀπὸ τ(αῖς) ἀγοράδες μου ἐμείνα θέλῃ μοιράσι κάθε παιδί νά πέρνῃ | τὸ ἓνα τρίτον νά μὴν εἶναι ἀπὸ τὸ ἓνα ἕ(ως) τὸ ἄλλον μπενεφίτζιάδον⁵⁰ περισσότερο | μόνον τὸ θυλικὸν νά εἶναι μπενεφίτζιάδον περισσότερο. εἰς τὰ σπίτια τοῦ κάστρου | καὶ τοῦ χωριοῦ ἔτζη καὶ εἰς τὰ λιανικὰ ὅπου ἔχω ἐδῶ καὶ εἰς τὰ θερμιά εἰς τὰ χέρια | τοῦ ἀγίου τζίας. τ(ῆς) ἀδελφῆς μου ἔχω (ρεάλια) 1000 μισὰ εἰς ροῦχια | σπίτια ἀμπέλι | καὶ χωράφια καὶ τ' ἄλλα ἐμισὰ σκλητῖα | καὶ μετριτὰ κατὰ τὸ προικοσύμφωνον | μὰ ἐπειδὴ καὶ τὰ ροῦχια ὅπου ἔλαβεν ν' ἄχουν (ρεάλια) 500 καὶ τὰ πράγματα (ρεάλια) 200 | δὲν ἔχη νά λάβῃ πκρά (ρεάλια) 300 καὶ θέλετε τ(ῆς) τὰ δώση. μὲ τ(ὸν) ἀφέντι μιχελέτον | ἔχουμ(εν) πολλοὺς λογαριασμοὺς κατὰ ποῦ φαίνεται εἰς τὸ καταστιχόν μου ντόπιον⁵¹ | N^ο Q N^ο 6 N^ο C καὶ ἀφίνω τον εἰς τ(ὴν) ψυχὴν του καὶ εἰς τ(ὴν) φοβερὰν ἡμέρ(αν) τῆς κρίσε(ως) | νά ἰδῇ νά τὰ νετάρη μαζῇ μὲ τοὺς ἐπίλοιπούς μου ἐπιτρόπους χριστιανικά | καὶ ὡσάν ἐδικὸς ὡσάν νά ἤθελα κάμω καὶ ἔγω εἰς τοῦ λόγου του. τὰ χίλια ρεάλια | ὅπου μοῦ ἔδωσ(εν) ἡ πεθερά μου νά κρατῶ μοῦ τὰ ἐπῆρεν ὁ ρεφερενδάριος εἰς τριακόσ(αις) δέκα πέτραις διὰ (ρεάλια) 300 καὶ ἄλλα τόσα μετριτὰ ἀπὸ τ(αῖς) ἰδαις πέτραις καὶ ὁ κῦρ Νικόλ(ας) | τὸ ρέντος διὰ πρετενσιόνε⁵² ὅπου εἶχε ἀπὸ τ(ὸν) μακαρήτιν ἀφέντι Βασίλει καὶ ἄλλα ὅπου ἔχω δασμένα διὰ λόγου του καθ(ὼς) ἐπῆρεν καὶ ὁ μισὲρ περὶ 510 πέτρας | τοῦ ἀφέντι μιχελέτον εἰς τὸ ὅποιον νεγούτζιον⁵³ τ(ὸν) πετρ(ὼν) ἐγὼ ἔχω ἡντζίρκα δασμένα (ρεάλια) 2000 καὶ ὁ ἀφέντις μιχελέτος χίλια τόσα καὶ ἐπόμειναν ἡ πέτραις ἀπάνω μ(ου) | διατὶ ὁ ρέντης δὲν ἤθελε νάχη νά κάμῃ. τοῦ ἀφέντι καπετάν Γενεράλε χρεωσθῶ (ρεάλια) 100 διὰ τ(ὴν) ζιάν ὅπου τὰ ἐπῆρα ἀπὸ τ(ὸν) μανόλη τοῦ μιχελῆ μόρου ἀπὸ | τ(ὴν) μῆλιν | καὶ ὅταν τὰ γυρεύσῃ ἡ ὑψιλώτης του θέλετε τ(ῆς) τὰ δώση τὰ ἐκατῶ ὅπου | εἶναι εἰς τὸ φορτζεράκι τὸ μικρόν. τ(ὸν) μουσοῦν σαμπουλὴν καὶ καπετάνιον καὶ | γραμματικόν του θέλετ|ει τοὺς πλερώσῃ ἀπὸ τ(ὸν) γρώπον τ(ὸν) με|γάλον ὅπου ἔχω ἀπά(νω) εἰς τὸ φορτζέρη (ρεάλια) 150. τοῦ ἀφέντι π(ατέρα) ἔχω ρεάλια 20 διὰ 5 πάγιας καθ(ὼς) | φαίνεται εἰς τὸ λίμπρον C. τοῦ ἀφέντι Γαλιάτζου (ρεάλια) 80 ἡντζίρκα καθ(ὼς) φαίνεται | εἰς τὸ ἴδιον λίμπρον καὶ θέλετ|ει πάρη ριτζέβερε⁵⁴ τοῦ σ. μανολάκι Γριπάρη ἄλλα | 50 ἢ 60 καθ(ὼς) φαίνεται εἰς τὸ ἴδιον λίμπρον καὶ τοῦ μπάου μί|α| πάρτ|ει καὶ θέλετ|ει σκοντράρη⁵⁵ μὲ τὸ λίμπρον μπουλάδον⁵⁶ τὰ ὅσα ἐλάβασι καὶ νά κάμουςι | ριτζέβερε διὰ ὅσα εἶναι μὲ τὰ ὁποῖα | καὶ μὲ ἄλλα 600 ἡντζίρκα ὅπου ἔχω εἰς τ(ὴν) λίστα⁵⁷ | γραμμέ|να ἀπάνω εἰς τὸ σκλητόριον⁵⁸ καθ(ὼς) φαίνεται ὄνομα πέρ ὄνομα καὶ μὲ τριά(ν)τα | τόσα ὅπου ἔχω τοῦ τζεντέρη κ(ατὰ) τὸ ριτζέβερέν του καὶ θέλετε τὰ λάβῃ ἀπὸ τὴν χώραν | νά τὰ κρατῇτ|ει εἰς τὸ σπήτι μου. Κ(ατὰ) τὸ λίμ-

⁵⁰ εὐνοούμενον ⁵¹ διπλοῦν ⁵² ἀξίωσις ⁵³ ἐμπόριον ⁵⁴ ἀπόδειξιν ⁵⁵ ἀντιπαραβάλλω
⁵⁶ σφραγισμένον ⁵⁷ κατάλογον ⁵⁸ γραφεῖον

προν τ(ων) χαρατζιων του τούρκου | έχω να λάβω πειρισά άσπρα ήντζίρκα (ρεάλια) 3000 και εις το ίδιον κατάστιχον φαί|νεται ήντ|α| έχη βαλμέ|να άφέντις ό μιχε-
λέτος δια όλα τά νησιά και τουτ|ο| και ήντ|α| | έχω και 'γώ βαλμένον και σκοδέρον-
ται ⁵⁹ θέλη λαβένη τ(ήν) πάρτε του και να δίδη και | έμεί|να τ(ήν) έδική μου. εις το
ίδιον κατάστιχον του τούρκικου χαρατζιου είναι| ένα σκίτζον | των 166 και 61 τ(αίς)
σπέζαις ⁶⁰ όπου έχω δια τά νησιά καμωμέ|ναις και δια το έδικό μας | ξεχωριστά και
τά όσα έχω δοσμέ|να των έπιτρόπ(ων) και κάνοντας κόντον θεϊκά χωρίς | να μ|ε| άδι-
κήσουσι τά όσα μου έχουν δοσμέ|να οί χαρατζάριδες όπου φαίνονται | καταλεπτώς
θέλουν μ|ε| σατισφάρουσι ⁶¹ διατι κακόν από έμεί|να δέν ίδασιν ό άφέντις | π(ατέρας)
μικελούτζης μου θέλη (ρεάλια) 23 και άφήνω τής τα δια να μου κάμη τόσαις | λη-
τουργίαις. Εις το μοναστήρι τ(ής) βρύσης άφίνω το μόνιασμα μ|ε| το άμπέλι κα|θώς
εύρίσκεται εις τ(ήν) άγίαν αναστάσια. και του κύρ Ιωνά ρεάλια έκατώ. Εις τά | μο-
ναστήρια τά γυναίκια άφίνω μί|αν| πρόθεσιν εις πᾶσ|α| ένα. εις τ(όν) άγιον ήλίαν | ένα
σκητιον| (ρεάλια) 25. εις τ(όν) άγιον άντώνι όπου μέλοι να θαυτώ (ρεάλια) 50 εις
μ|ε|τριτά | και σκητ|α| ν' αγοράση ένα άμπέλι να το έχη ό βικάριος ⁶² όπου θέλη
εύρίσκεται | και να μνημονεύη αενά(ως). Εις τ(όν) ένα ένοριαίς όπου είναι| εις το
κάστρο μας άφίνω | εις κάθε μί|α| (ρεάλια) 3 και εις τ(ήν) κυρα λεούσα (ρεάλια) 5.
Του χαιρέτου ζητώ συγχώρησιν και παρα|καλώ τον να μου συγχωρήσ|η| άν τίβεται
έναντίον έμίλησα δια λόγου του και θέλετε | του δώση (ρεάλια) 25 να τά δώση εις
τόπους χρειαζόμε|ινους όπου του επαράγκειν ή μακαρίτησα ή γυναίκα μου. Εις τ(ήν)
Παναγίαν τ(ής) σγουρής άφίνω το χωραφάκι | όπου έγώρασα από τ(όν) νικολόν όπου
είναι| κοντά εις του κύρ αποστόλου και εκείνα | όπου έχω δοσμέ|να εις το άμπέλι να
είναι| και εκείνα| του μοναστηριού. από τ' άλλα (ρεάλια) 1000 όπου είχα εις το
χέρι μου από τ(αίς) τέσερης χιλιάδες όπου είτ|ον| περισσότερες όπου ή|ξεύρουν τά
κρατώ διατι τόσα έγγίζουσιν να πάρη κάθε παιδί, τά όποί|α| είναι των | παιδίων μου.
τ|έ|σσερα παστάβια τ(ής) Βενετίας όρδινάρια ⁶³ όπου ήτον εις το χέρι μου | και πά-
γουν και έρχονται είναι| πᾶσ|α| ένα του κάθε παιδιού και όποταν όρίσουσι | τά
τρία τ(ους) παστάβια θέλετ|ε| δόσει όρδινία να τά φέρουσι, ένα κόκκινον, ένα | λατά-
δον ⁶⁴ και ένα πράσινον. από τά άσπρα όπου έχω εις τ(ήν) Βενετίαν και έγγραψα να
δώσουσι (ρεάλια) 1200 του μονσινιόρ ⁶⁵ μου χρωστή ρεάλια πενήντα τόσα καθ(ώς)
φαίνεται εις το λίμπρον | Ν^ο C.—τ' άλλα 160 που τ(όν) βάζω ντεπιτόρο ⁶⁶ δια το
μαϊνέρη τ(ής) Ρώμης και δέν μου | τά έδωσεν και άς του δώση κόντο και σατισφατζιόν
ή εκλαμπρώτης του. του ά|φέν|τι| τζανάκι έχω δοσμέ|να (ρεάλια) 35 δια τά παιδιά
του άμπελιού τ(ής) πάρος και | θέλετ|ε| τά περάση εις τ(όν) κόντον των παιδί(ων)

⁵⁹ εισπράττοντας ⁶⁰ έξοδα ⁶¹ ικανοποιήσιν ⁶² ό αντικαταστάτης του έφημερίου ⁶³ συνή-
θους ποιότητος ⁶⁴ χρῶμα «χρέμ» ⁶⁵ τίτλος καθολικῶν ιερέων ⁶⁶ χρεώστην

εἰς τὸ λίμπρον ντεοικόντι κορέντοι⁶⁷ | μ|ε| καὶ ἄλλα ὅπου ἔχω δοσμέ|να διὰ λόγου
 τ(ους). τ(ῆς) καλῆς κατραζῆ εἰς τ(ὴν) ζίαν θέλη δώση | ὁ ἀδελφός μου ἀπ' ἐκεῖν|αι
 ὅπου κρατῇ (ρέαλια) 50 νέγοράτη ἀμπέλι καὶ ὅτι καὶ ἄλλον | καὶ τοῦτ|οι διὰτὶ ἐπα-
 τζαρίσθηκα⁶⁸ μαζή τις διὰτὶ τ(ῆς) ἔχω καὶ ἄλλα δοσμένα. τ(ῆς) μαρίας | τοῦ μίλα
 ἀφίνω νὰ δώσουν ἓνα μπράτζον βελουδον. τ(ῆς) ζαμπετούλιας| χαρίζω ἐκεῖνα | ὅπου
 ἐδάνισα τ(ῆς) ἀδελφῆς της καὶ ἓνα μπράτζο βελουδον. καὶ τοῦτο, δια ναγαπαῖ τὸ
 παι|δί μου ἂν ζήσῃ καὶ βεκομαντάρω⁶⁹ της τ(ῆς) μάνας μου καθ(ῶς) θωρῇ τὰ παι-
 διά μου νὰ τὰ | ἀγαπαῖ. τ(ῆς) κριτικιάς νὰ τ(ῆς) φέρουσι δύο γογράφες καὶ (ρέαλια) 10
 γενῇ δὲν γενῇ καλογρά. | εἰς τὰ θερμιὰ ἔχω εἰς τοῦ ἀντωνάκι ἀρμακόλα δύο βουτζὰ
 κρασί καὶ ἄλλο κ(ατὰ) ποῦ φαίνε|ται εἰς τὸ λίμπρον Νο 6. ὁ C. εἰς τὰ ἴδια θερμιὰ
 ἔχω τίβετις πρᾶγμα τ(ῆς) μαρί(ας) πλου|σιανῆς νὰ μοῦ πουλήσῃ κ(ατὰ) ποῦ φαίνεται εἰς
 τὸ λίμπρον Νο C. ἀπὸ τὸ σκρῆτ|ον| ὅπου | μοῦ χρεωσθῇ ὁ γεωργάκης τ(ῆς) χήρας
 καὶ ὁ νικολός τοῦ Γιακουμακιοῦ καὶ ὁ ἓνας ἐδικός μου | καὶ ὁ ἄλλος σύντεκνός μου
 δὲν θέλετε τῶς πάρῃ παρὰ 5 τὰ ἐκατῶ. εἰς τ(ὴν) θανήν μου | θέλετ|ει πλερώσῃ τοὺς
 ἱερεῖς ἓνα κοσάρη⁷⁰ κ(ατὰ) τὸ ὀρδινάριον. ὅπως ἀγαπαῖ ἐμένα ζῶντ(ας) μου, ἓνα,
 τοὺς παρακαλῶ ν' ἀγαποῦσι τ(ὴν) μάνα μου καὶ τὰ παιδιὰ μου δέκα, διότι δὲν ἤ|ξεύρει
 τινὰς τ(ὸν) θάνατον καθ(ῶς) ἔρχεται καὶ ἐμένα τοῦ Καντζηλιέρη τοῦ κῦρ διάκου ἀ|φίνω
 τρία μπράτζα τσόχα μαύρη ὅπου εἶναι ἀπάνω εἰς τὸ φορτζέρη⁷¹, διὰ πολλὰ σερ-
 βήτζια⁷² | ὅπου ἐγνώρισα καὶ τοῦ φραντζέσκου ἄλλα τρία μπράτζα καὶ τ(ὸν) κόπον
 του καὶ νὰγαπαῖ τὸ | σπήτι μου καὶ τὰ παιδιὰ μου· ὁ κορδιστός μοῦ θέλει 50 (ρέαλια)
 καθ(ῶς) φαίνεται εἰς τὸ λίμπρον Νο C καὶ μὴν τοῦ πάρετ|ει⁷³ διάφορον διὰτὶ δουλεύει
 τὰ πράγματά μου. τοῦ ἡλιοῦ θέ|λετε δώση ἀνάμισι πήχι|ι τζόχα καὶ νὰ κρατῇτ|ει
 τὸ παιδὶν του τὸ θηλυκ(ὸν) νὰ τὸ πανδρεύ|σετε καὶ νὰ τ(ῆς) δώσε|τε τὸ σπήτι ὅπου
 κάθετ|ει ἡ σιμιακή. τοὺς κολίγους μας νὰ τοὺς ἀγα|παῖτε πάν(τα) διὰ νὰ θεωροῦσι
 τὰ πράγματα. Καὶ διὰ τὸ βαίβεον ἐγραύθη τὸ παρὸν δι' | ἐμοῦ τοῦ πρωτονοταρίου
 σίφνου ὑπογράφοντας καὶ ἰδιοχείρως του. ἀκόμι καὶ τὰ | σπήτια ὅπου ἔχουν εἰς τ(ὴν)
 σμύρνην μοῦ κοστίζουν (ρέαλια) 1000 καὶ νὰ τὰ πουλήσουν νὰ εἶναι | τ(ῶν) τριῶν μου
 παιδί(ων) καὶ ἀποθένοντας τὸ ἓνα τὸ πρᾶγμα νὰ παγένῃ εἰς τὸ ἄλλον καὶ | ἂν ἴσως
 καὶ ἤθελαν ἀπεθάνῃ ὅλα χωρὶς κληρονομί(ες) ὅπου ὁ Θ(εὸς) νὰ μὴν τὸ δώσῃ νὰ |
 παγένουν εἰς τοὺς πρόσιμούς μου⁷³ ἐδικούς, καὶ νᾶχουν ὁμπλιγον τὰ παιδιὰ μου | νὰ
 κάνουν τ(αῖς) ἐορτ(αῖς) τ(ῶν) γονέων τ(ους) καὶ νὰ βάνουν νὰ μάς λέσῃ κάθε παιδί |
 τὸν χρόνον λειτουργείαις πενήντα.

| † πετράκις ρόζας βαιβεόνω τὰ ἄνωθι

| τοῦ μανολάκι καραμάνο χρεωστοῦμ(εν) μὲ τ(ὸν) ἀφέν|τι| μιχελέτον (ρέαλια) 218 καὶ

⁶⁷ τρεχομένων λογαριασμῶν ⁶⁸ συνεβιβάσθην ⁶⁹ συνιστῶ ⁷⁰ 20 ρέαλια ⁷¹ εἶδος χρημα-
 τοκιβωτίου ⁷² ὑπηρεσίας ⁷³ εἰς τοὺς πλησίον συγγενεῖς

τ(όν) κόπον του | ἄλλα (ρεάλια) 100 καὶ διὰ τὰ βελανίδια ὅπου ἐμαγαζάρησι| θέ-
 λετ|ει τοῦ δώση ἄλλα (ρεάλια) 50 | ἤντζίρκα ὅπου γήνονται ὅλα ἀντάμα (ρεάλια) 368
 ἀπὸ τὰ ὁποῖ|α| ἔχει νὰ δώση | ὁ ἀφέντις μιχελέτος τὰ ἐμισὰ καὶ ᾽γὼ τὰ ἄλλα μισά.
 τοκάρουν του ⁷⁴ καὶ πε|ρισότερα διὰ τ(όν) κόπον του μὰ παρακαλῶ τ|ον| νὰ τὰ ἀτ-
 ζετάρη ⁷⁵. | πετράκις ρόζας βαιβεόνω ὡς ἄνωθ(εν)
 | Γάσπαρος κοντόσταυλος μαρτυρῶ εἰς τὰ ἄνωθ(εν)
 | διάκος ἀθανάσης μάρτυρας εἰς τὰ ἄνωθ(εν)
 | ἀντώνης στάϊς μάρτυρας εἰς τὰ ἄνωθ(εν)
 | τοῦ κῦρ ἀντρέα δούναβη διὰ ἓνα σκρῆτ|ον| τοῦ ἀφίνω ρεάλια 25 καὶ νὰ ἀτεντέρη ⁷⁶
 νὰ μαζώση | τὰ χαράτζια καὶ ν' ἀγαπᾷ τὸ σπήτι μας.— | διάκ(ος) σὲρ μαρτῆς πρω-
 τονατάρι(ος) σίφνου προσκαλεσθῆς ἔγραψα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

⁷⁴ ἀνίχουν ⁷⁵ δεχθῆ ⁷⁶ φροντίση.

